

Een vroegtijdig kerstgeschenk kan resulteren in een versnelde kerstboomverbranding

Op dinsdag 19 december 2023 kregen wij, samen met de andere sociale partners, een toelichting bij het rapport van de Commissie van Wijzen. Door de onrustwekkende voorstellen in dat rapport kwam het Nationaal Comité met spoed samen. Het stelde vast dat er van een vroegtijdig kerstgeschenk geen sprake was, tenminste toch niet voor COC. Uit de eerste reacties in de pers bleek duidelijk dat er wel een politiek draagvlak voor groeit bij zowel de huidige regeringspartijen als bij de oppositie.

De Kerstman was dit schooljaar vroeg op de afspraak met een bijzonder geschenk voor het onderwijspersoneel. Alleen slechte karakters durven veronderstellen dat de timing van de presentatie van het rapport – in de week net voor de kerstvakantie – erop gericht was om niet te veel de aandacht van het personeel te trekken. Het samenvattende overzicht van de maatregelen lijkt, als je de context niet leest waaruit ze voortvloeien, in de ogen van sommigen namelijk onschuldig en best wel verfrissend (waardoor een snelle positieve reflectie kan ontstaan). Dat kan wat misleidend zijn. Het Nationaal Comité begreep meteen dat de voorstellen in het rapport allerm minst onschuldig zijn. De bekende eisen van de onderwijsverstrekkers krijgen ruim aandacht: afbouw van het statuut, afschaffing van TADD, affectatie aan het schoolbestuur, afschaffen van de opdrachtenoemers, snoeien in de verlofstelsels, ontmoedigen van deeltijds werken en buitenspel zetten van bekwaamheidsbewijzen en de onderwijsvakbonden ... zijn enkele van de 'geschenkjes' die de Kerstman uit zijn hoed toverde. Tegelijk zocht het Nationaal Comité vruchteloos naar een antwoord op de échte problemen waar ons onderwijs en zijn personeel mee kampt: het kwaliteitsverlies, de toenemende zorgvraag, de agressieproblematiek, complexe klasgroepen, blijvende planlast, het gebrek aan respect voor het personeel, werkdruk ... Het hele rapport is doordeesemd van het nogal gratuite idee dat 'een modern hr-beleid' alle problemen van ons onderwijs zal oplossen.

Balans zoek

De in het rapport voorgestelde maatregelen dreigen grondig de balans tussen rechten en plichten van werkgevers en werknemers te verstoren en daarom is het nodig dat wij de lezer van Brandpunt informeren, zodat hij gepast en desnoods krachtig kan reageren. Het rapport is zo veelomvattend (meer dan zeventig voorstellen) dat we onmogelijk in één nummer alle maatregelen kunnen of willen behandelen. We gaan respectvol om met het werk van de commissie. Daarom zoomen we de komende Brandpuntnummers in op een aantal thema's. Tegelijk volgen we de actualiteit op rond het rapport en de mogelijke weerslag ervan in een volgend regeerakkoord. Het Vlaams Parlement plant alvast opnieuw meerdere zittingen rond het thema.

De fundamentele visie van het rapport zet meteen de toon. De leden van de commissie willen het lerarentekort oplossen door hoge verwachtingen te stellen aan het beroep. Dat koppelen zij aan meer autonomie voor de school, versta sterk leiderschap van directies en besturen. Daarnaast is er volgens de commissie nood aan 'een hedendaagse rechtspositie': er gaat volgens haar te veel tijd verloren aan het voldoen aan allerlei regels, dus moeten die geschrapt worden. Het lijkt COC nogal naïef om te denken dat, in een tijd waarin in alle maatschappelijke sectoren de complexiteit toeneemt, het onderwijs erin zou slagen regels zonder meer te schrappen. Het rapport introduceert trouwens zelf nieuwe regels. COC stelt momenteel wel vast dat schoolbesturen vaak zelf kiezen voor een complexe toepassing van de regels, denk maar aan het kunstmatig opsplitsen van scholen in instellingsnummers en vestigingsplaatsen.

Drie grote thema's

De meer dan zeventig voorstellen in het rapport zijn gerangschikt rond drie thema's: onderwijsbeleid, schoolorganisatie en -beleid en het continuüm van professionalisering van leraren. Het rapport onderscheidt voor de leraar drie fasen in de loopbaan: aspirant-leraar, startend leraar en ervaren leraar. Dat in de loopbaan van de ervaren leraar nog verschillende fasen zitten (gezin stichten, loopbaan uitbouwen, eindloopbaan) ontgaat de commissie blijkbaar.

Voor de aspirant-leraar (leraar in opleiding) ligt de focus op vakinhoudelijke en vakdidactische opleiding, wat COC toejuicht. Alleen begrijpen we niet waarom verderop die opleiding en het diploma onderuit worden gehaald door het systeem van vereiste bekwaamheidsbewijzen te willen afschaffen. Voortaan moet de leraar enkel Nederlands spreken en een uittreksel uit het strafregister voorleggen. Daarna kan de directeur die nota bene zelf ook niet over

een pedagogisch diploma moet beschikken, eender wie voor eender welk ambt of vak aanstellen. Volgens COC is dat de grootste bedreiging voor de kwaliteit van ons onderwijs in 150 jaar en de antipode van 'modern hr-beleid'! Sinds 1879 verplicht de overheid voor leraren een pedagogisch diploma om komaf te maken met wantoestanden van zogenaamde 'leraren' zonder enige pedagogische of didactische scholing. De bloei van de normaalscholen vloeide daaruit voort. Door diploma's te eisen, probeerde de overheid ook te voorkomen dat het ongekwalificeerde 'nichtje van moeder-overste' werd aangesteld. Keren we terug naar die onzalige tijden van nepotisme en favoritisme? Wat is nog het belang van een lerarenopleiding en hoe kijken de hogescholen en universiteiten en in het bijzonder hun lerarenopleidingen tegen het rapport aan? Hopelijk verslikken zij zich ook niet in een te snelle optimistische reactie.

De startende leraar wil de commissie affecteren aan het schoolbestuur (dus niet aan de school) en voor één jaar aanstellen. Dat vergemakkelijkt volgens de commissie een ruimere inzetbaarheid en zorgt voor stabiliteit en werkzekerheid. Uiteraard is het vooruitzicht van een jaar werkzekerheid aantrekkelijk, maar krijgen in tijden van lerarenkrachte veel starters sowieso geen aanstelling voor een jaar? En bieden de huidige scholengemeenschappen (die volgens de commissie moeten worden afgeschaft) die troeven niet al lang? Het echte probleem zit bij de vervangingen in de loop van het jaar, maar die wil de commissie in een enveloppesysteem steken. Maar wat als die opgebruikt is? Voor COC is de plaats van tewerkstelling een essentieel deel van de arbeidsovereenkomst, wij aanvaarden niet dat het schoolbestuur personeelsleden willekeurig van de ene naar de andere school kan sturen! Dat genereert volgens ons zeer contraproductieve effecten.

Diploma van leraar uitgehold?

De commissie pleit ook voor de invoering van een inductiejaar gevolgd door de toekenning van een licentie als leraar. De startende leraar verwerft competenties op de werkplek in interactie met ervaren collega's en dat inductiejaar wordt afgesloten met een 'licentie' als schakel tussen opleiding en werk. Toegang tot het beroep wordt verleend na een procedure waarin beroepsorganisaties een belangrijke rol spelen (zoals bij advocaten, architecten, bedrijfsrevisoren ...). COC is verbijsterd door dat voorstel. Dat zou betekenen dat een lerarendiploma niet langer volwaardig is. En als de commissie het lerarenberoep gelijkstelt met de vrije beroepen, spreken we dan ook over het overeenkomstige loon en alle extralegale voordelen?

Vakbond bij het vuilnis?

En tot slot, de beroepsorganisatie waarvan sprake in het rapport, die bestaat al en dat is de vakorganisatie waar jij bij aangesloten bent! Wij hebben genoeg competentie en ervaring in huis om de belangen van het personeel te behartigen, zonder het recht van cursisten, leerlingen, studenten en ouders op goed onderwijs uit het oog te verliezen.

Er zit nog veel meer in de zak met voorstellen van de Kerstman, maar je ziet, beste lezer, dat wat we er al uithaalden veel vragen oproept en niet echt tot vreugde aanzet. Toch eindigen we met een positieve noot. COC ziet in dit rapport één grote uitnodiging om zich in 2024 nog meer en beter in te zetten voor het Vlaamse onderwijspersoneel. Dat verdient jij, elke dag weer! COC luistert naar jouw stem en die zal je – harder dan ooit – moeten laten horen; door COC ondersteund.

We wensen je van harte een gezond en gelukkig 2024!

KOEN VAN KERKHOVEN //
SECRETARIS-GENERAAL COC

**Het Nationaal
Comité zoekt
vruchteloos naar
een antwoord op de
échte problemen
waar ons onderwijs
en zijn personeel
mee kampt.**

